

doctrina apostolicæ sedis illuminati, cum pace consonantes veritati, ad propria¹ relaxati sunt. Hic fecit cooperitoria, vel vasa aurea, et argentea² plura per diversas ecclesias, ad usum et ornatum ecclesiarum Christi. Hic ordinavit Damianum archiepiscopum sanctæ Ecclesiæ Ravennatis,³ atque Clementem⁴ Frisonorum. Hic ordinavit⁵ Berechaldum Britan-

¹ Cod. Luc., reversi.

² Al. om. plura.

³ Al. Ravennatis. Hic ordinavit Bertoaldum archiepiscopum, atque Clementem in gentem Frisonorum. Hic ordinavit per diversas, etc.

VARIANTES LECTIONES.

⁴ Cod. Luc., Frisonum.

⁵ Cod. Luc., Berechaldum.

⁶ Cod. Luc., quinto.

⁷ Al., XIV.

VARIORUM NOTÆ.

postquam enim Tiberium Absimarum invasisse narravit imperium: Hoc tempore, subdit, synodus Aquileiæ facta, ob imperitiam fidei, quintum universale concilium suscipere diffidit, donec beati Sergii papæ monitis instructa, et ipsa cum cæteris Christi Ecclesiis annuere consentit. Hæc jam animadverteram de altera pseudosynodo Aquileiensi contra quintum universale concilium, cum ad manus venit eruditissima dissertatio de schismate Ecclesiæ Aquileiensi c. l. Patris Bernardi Mariæ de Rubeis, in qua (Cap. 5, 19) ostendit synodum diversam ab illa Paulini Bedam significare. Ad oppositam vero rationem desumptam tum ex subscriptione Maximi Aquileiensis synodo Lateranensi, tum ex synodica Romanæ synodi sub sancto Agathone, cui subscripsit Agatho Aquileiensis cum suis suffraganeis, respondet idem doctissimus scriptor, Maximum et Agathonem non ad Aquileiensem Ecclesiam, sed ad Gradensem spectare. Neque vero mirandum est eos se subscripsisse

Aquileienses; nam erant catholici metropolitæ ejus Ecclesiæ, in insula tamen Grado ordinati. Nondum enim metropolis Aquileiæ in duas dissecta fuerat, quod postea Gregorii II auctoritate factum fuit. Una metropolis erat, inquit laudatus auctor, quæ schismate lacerabatur; unum corpus cum duplici capite, altero schismatico, altero catholico; ac alteri sana membra adhærebant, alteri morbosa. Catholicus metropolita dicebatur Gradensis, quod in insula Grado eligeretur; schismaticus appellatus est Aquileiæ, quod Joannes, catholico Candiano oppositus, in vetere fuerit ordinatus Aquileia. Uterque se gerebat pro Aquileiensi, ac ubi jura in totam metropolim vindicabat. Favore Langobardorum fruebatur schismaticus; catholico favebant Romani pontifices, exarchi, et Christianissima Venetorum respublica. Sed de historia hujus schismatis plura qui desiderat, legat eandem dissertationem, a qua schismati Aquileiensi multum lucis affunditur. MARZUS.

SERGII PAPÆ I EPISTOLA

AD CEOLFRIDUM ABBATEM MONASTERII DIVORUM PETRI ET PAULI,

QUOD EST AD WIRIMUNDAM ET INGERVUM,

DE BEDA VENERABILI ROMAM TRANSMITTENDO.

(Mans. Coll. Conc. tom. XII.)

Sergius episcopus servus servorum Dei Ceolfrido religioso abbati salutem.

Quibus verbis ac modis clementiam Dei nostri atque inenarrabilem providentiam possumus effari, et dignas gratiarum actiones pro immensis circa nos ejus beneficiis persolvere, qui in tenebris et umbra mortis positos ad lumen scientiæ producit? Et infra. Benedictionis interea gratiam, quam nobis per præsentem portitorem tua misit devota religio, libenter et hilari animo, sicuti ab ea directa est, nos suscepisse cognosce. Opportunis ergo ac dignis amplectendæ tuæ sollicitudinis petitionibus arctissima devotione faventes, hortamur Deo dilectam tuæ religiositatis bonitatem, ut quia exortis quibusdam ecclesiasticarum causarum capitulis non sine examinatione longius innotescendis, opus nobis sunt ad con-

ferendum arte litteraturæ imbuti, sicut decet Deo devotum auxiliatorem sanctæ matris universalis Ecclesiæ, obedientem devotionem huic nostræ hortationi non desistas accomodare, sed absque aliqua remuneratione religiosum Dei famulum Bedam, venerabilis monasterii tui presbyterum, ad limina apostolorum principum dominorum meorum Petri et Pauli amatorum tuorum ac protectorum, ad nostræ medioeritatis conspectum non moreris dirigere, quem, favente Deo, sanctis tuis precibus non diffidas prosequere ad te redire, peracta præmissorum capitulorum cum auxilio Dei desiderata solemnitate; erit enim, ut confidimus, etiam cunctis tibi creditis profuturum quicquid Ecclesiæ generali claruerit per ejus præstantiam impertitum.